WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 9 czerwca 2005 r. *

W sprawie C-135/04

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 226 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 12 marca 2004 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez G. Valero Jordanę i M. van Beeka, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Królestwu Hiszpanii, reprezentowanemu przez N. Díaz Abad i M. Muñoza Péreza, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

* Język postępowania: hiszpański.

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, R. Silva de Lapuerta, C. Gulmann (sprawozdawca), R. Schintgen i G. Arestis, sędziowie,

rzecznik generalny: L.A. Geelhoed,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 lutego 2005 r.,

po zapoznaniu się z uwagami przedstawionymi przez strony,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 7 kwietnia 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Komisja Wspólnot Europejskich wnosi w skardze do Trybunału o orzeczenie, że zezwalając na prowadzenie polowań „a contrapasa" na gołębie grzywacze na terenie prowincji Guipúzcoa, Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy art. 7 ust. 4 dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 103 str. 1, zwanej dalej „dyrektywą").

Ramy prawne

Dyrektywa

2 Przepis art. 7 dyrektywy stanowi:

„1. Z uwagi na ich poziom populacji, rozmieszczenie geograficzne oraz wskaźnik reprodukcji w całej Wspólnocie można polować na gatunki wymienione w załączniku II na mocy ustawodawstwa krajowego. Państwa członkowskie

zapewniają, aby polowanie na te gatunki nie zagrażało wysiłkom podejmowanym w celu ich ochrony na obszarze ich występowania.

[...]

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby praktyka łowiecka, w tym sokolnictwo, o ile jest ono praktykowane, prowadzona zgodnie z obowiązującymi środkami krajowymi, była zgodna z zasadami rozsądnego wykorzystywania i ekologicznie zrównoważonej kontroli gatunków danego ptactwa oraz aby ta praktyka była zgodna, gdy chodzi o populację tych gatunków, w szczególności gatunków wędrownych, ze środkami wynikającymi z art. 2. Państwa członkowskie sprawdzają w szczególności, czy na gatunki, do których stosuje się prawo łowieckie, nie są organizowane polowania w okresie wychowu młodych ani w czasie trwania poszczególnych faz reprodukcji. W przypadku gatunków wędrownych sprawdzają one w szczególności, czy na gatunki, do których mają zastosowanie przepisy łowieckie, nie są organizowane polowania w okresie ich reprodukcji lub ich powrotu do swoich miejsc wylęgu. Państwa członkowskie przekazują Komisji wszelkie stosowne informacje na temat praktycznego stosowania swoich przepisów łowieckich".

3 Gołąb grzywacz wymieniony jest w załączniku II do dyrektywy.

4 Zgodnie z art. 9 ust. 1 dyrektywy :

„1. Państwa członkowskie mogą odstąpić od przepisów art. 5, 6, 7 i 8, jeśli nie ma innego zadowalającego rozwiązania, z następujących przyczyn:

[...]

c) w celu zezwolenia, przy zachowaniu ściśle nadzorowanych warunków oraz na zasadach selektywnych, na chwytanie, przetrzymywanie lub inne legalne wykorzystywanie niektórych ptaków w małych ilościach".

Prawo krajowe

5 Zgodnie z ósmym przepisem dodatkowym do ustawy 40/97 z dnia 5 listopada 1997 r. zmieniającym ustawę 4/89 z dnia 27 marca 1989 r. o ochronie obszarów naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (BOE z dnia 6 listopada 1997 r.), w stosunku do gatunków migrujących nie zagrożonych wyginięciem właściwy organ administracji może, o ile nie ma innego zadowalającego rozwiązania, znieść zakaz polowania w okresie ich reprodukcji i wychowu młodych oraz w okresie powrotu do miejsc wylęgu w celu umożliwienia chwytania, przetrzymywania lub innego legalnego wykorzystywania w tradycyjnych miejscach niektórych gatunków łownych w małych ilościach, w tradycyjnych miejscach, przy zachowaniu ściśle nadzorowanych warunków i na zasadach selektywnych oraz w ramach limitów niezbędnych do zapewnienia ochrony gatunków.

6 Departament rolnictwa i ochrony środowiska Diputación Foral de Guipúzcoa corocznie wydaje zarządzenie zezwalające w danym sezonie — przez okres

zawierający się zazwyczaj między 15 lutego a 25 marca — na polowanie na gołębie grzywacze na trasie powrotu do miejsc wylęgu (polowanie „a contrapasa").

Okoliczności powstania sporu

7 W lutym 1998 r. do Komisji wpłynęło zawiadomienie ujawniające fakt zezwolenia na polowanie na gołębie grzywacze metodą „a contrapasa" na terenie prowincji Guipúzcoa.

8 W dniu 30 czerwca 1998 r., w odpowiedzi pismo z dnia 23 marca 1998 r., władze hiszpańskie wskazały, że wydanie zezwolenia na polowanie tą metodą było uzasadnione:

— zapotrzebowaniem i presją społeczną w związku z tradycyjnym charakterem polowania „a contrapasa";

— bardzo małym lub wręcz żadnym wpływem takiego polowania na ochronę gatunku;

— restrykcyjnymi przesłankami, którym zarządzenie Diputación Foral de Guipúzcoa poddawało polowanie na grzywacze;

— brakiem innego zadowalającego rozwiązania mogącego w określonych warunkach zastąpić wydanie zezwolenia na chwytanie, przetrzymywanie lub inne ostrożne wykorzystywanie niektórych ptaków w małych ilościach.

9 Uznawszy, że zezwalając na prowadzenie polowań „a contrapasa" na gołębie grzywacze na terenie prowincji Guipúzcoa, Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy art. 7 ust. 4 dyrektywy, Komisja w dniu 30 kwietnia 1999 r. wezwała rząd hiszpański do usunięcia uchybienia.

10 W piśmie z dnia 23 lipca 1999 r. rząd ten podniósł, że w 1998 r. w okresie zaledwie 39 dni w polowaniu tą metodą wzięło udział 23 875 myśliwych, co świadczy o presji społecznej i zapotrzebowaniu na ten rodzaj polowania na terenie prowincji Guipúzcoa. Biorąc pod uwagę tę presję, jedynie słusznym rozwiązaniem było wydanie zezwolenia na polowanie na gołębie grzywacze „a contrapasa", z zachowaniem wszystkich niezbędnych ograniczeń, tym bardziej iż nie jest to gatunek o zmniejszającej się liczebności. Ponadto w piśmie tym wskazano, że w 1998 r. upolowano zaledwie 1013 grzywaczy, a w 1999 r. — 1158. Prowadzenie polowania „a contrapasa" odbywa się zatem zdaniem tego rządu z poszanowaniem zasad racjonalnego wykorzystania i zrównoważonej regulacji liczebności tego gatunku.

11 Uznając, że wyjaśnienia władz hiszpańskich wskazują na uchybienie przez nie zobowiązaniom wynikającym z art. 7 ust. 4 dyrektywy, Komisja w dniu 8 lutego 2000 r. wystosowała do Królestwa Hiszpanii uzasadnioną opinię, wzywając je do podjęcia kroków niezbędnych do zastosowania się do niej w terminie dwóch miesięcy od dnia jej doręczenia.

12 W związku z tym, że Królestwo Hiszpanii nie nadało uzasadnionej opinii dalszego biegu, Komisja uznała, że zarzucane uchybienie nadal ma miejsce i postanowiła wnieść niniejszą skargę.

W przedmiocie skargi

Argumentacja stron

13 Komisja utrzymuje, że polowanie będące przedmiotem sporu w niniejszej sprawie, prowadzone w okresie powrotu gołębi grzywaczy do miejsc wylęgu, podlega zakazowi ustanowionemu w art. 7 ust. 4 dyrektywy. Tym samym zarzucana praktyka łowiecka nie może znaleźć uzasadnienia jako wyjątek przewidziany w art. 9 tej dyrektywy. Skoro wydanie zezwolenia na polowanie na gołębie grzywacze „a contrapasa" ma na celu wydłużenie zwykłego okresu polowania na ten gatunek na terenie, na którym występuje on już w tym okresie, zatem nie została w niniejszej sprawie spełniona przesłanka braku innego zadowalającego rozwiązania.

14 Rząd hiszpański wskazuje w tym względzie, że jego zdaniem ustanowiony w art. 9 dyrektywy wymóg braku innego zadowalającego rozwiązania odnosi się do innych przyczyn uzasadniających wprowadzenie wyjątku niż wskazana w lit. c) tego przepisu. Poza zakazem polowania, niemożliwe było przyjęcie bowiem innego zadowalającego rozwiązania w miejsce zezwolenia, pod pewnymi warunkami, na chwytanie, przetrzymywanie lub inne legalne wykorzystywanie niektórych ptaków w małych ilościach, jak przewiduje art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy. Rząd ten podkreśla,

że zezwolenie na polowanie na gołębie grzywacze w okresie powrotu do miejsc wylęgu dotyczy innego terenu niż ten, na którym poluje się na nie w zwykłym sezonie. I tak, większość miejsc zasiadki usytuowanych na tych obszarach i wykorzystywanych przy tym polowaniu w październiku i listopadzie (okres migracji) znajduje się w innych strefach niż miejsca zasiadki wykorzystywane w lutym i marcu (okres powrotu); te ostatnie usytuowane są bowiem wzdłuż wybrzeża, w miejscach, w których grzywacze nie pojawiają się w okresie migracji w październiku i listopadzie. Dlatego zdaniem rządu hiszpańskiego, nie istniało inne zadowalające rozwiązanie mogące stanowić alternatywę dla polowania na grzywacze w okresie powrotu tych ptaków do miejsc wylęgu. Zresztą polowanie takie nie zagrażało w żaden sposób utrzymaniu liczebności gatunku na zadowalającym poziomie.

Ocena Trybunału

15 Zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy, na gatunki wymienione w załączniku II można polować na mocy ustawodawstwa krajowego. Artykuł 7 ust. 4 przewiduje jednak, że na gatunki wędrowne, do których mają zastosowanie przepisy łowieckie, nie mogą być organizowane polowania w okresie ich reprodukcji lub ich powrotu do miejsc wylęgu.

16 Oba te przepisy odnoszą się do gołębi grzywaczy. Tym samym nie mogą być na nie organizowane polowania w okresie ich powrotu do miejsc wylęgu.

17 Niemniej przy zachowaniu przesłanek wymienionych w art. 9 ust. 1 lit. c), przepis ten dopuszcza możliwość wydania zezwolenia na polowanie na gatunki wymienione w załączniku II w okresach wskazanych w art. 7 ust. 4 dyrektywy, a zatem i w okresie powrotu do miejsc wylęgu (zob. podobnie wyrok z dnia 16 października 2003 r. w sprawie C-182/02 Ligue pour la protection des oiseaux i in., Rec. str. I-12105, pkt 9–11).

18 Jedną z przesłanek, które winny zostać spełnione, aby możliwe było wydanie zezwolenia na takie polowanie w trybie art. 9 ust. 1 lit c) dyrektywy, jest brak innego zadowalającego rozwiązania (zob. ww. wyrok w sprawie Ligue pour la protection des oiseaux i in., pkt 15).

19 Przesłanki tej nie można uznać za spełnioną w sytuacji, gdy okres polowania ustalonego w drodze wyjątku zbiega się bez potrzeby z okresami objętymi przez dyrektywę szczególną ochroną. Potrzeba taka nie zachodzi w szczególności wówczas, gdy jedynym celem zezwolenia na polowanie w drodze wyjątku jest przedłużenie okresów polowania na niektóre gatunki ptaków na terenach, na których występują one w okresach polowań ustalonych zgodnie z art. 7 dyrektywy (zob. ww. wyrok w sprawie Ligue pour la protection des oiseaux i in., pkt 16).

20 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że okres polowań na gołębie grzywacze, ustalony w drodze wyjątku w prowincji Guipúzcoa, zbiega się bez potrzeby z okresami objętymi przez dyrektywę szczególną ochroną.

21 Z postępowania przed Trybunałem wynika, że obszary prowincji Guipúzcoa, na których gołębie grzywacze występują w zwykłym okresie polowań, są niewiele oddalone od obszarów, na których gatunek ten występuje wyłącznie w okresie powrotu do miejsc wylęgu. Zatem myśliwi tam zamieszkali mają łatwy dostęp do obszarów występowania grzywaczy w zwykłych okresach polowań.

22 Należy stwierdzić, że zarządzenia wydawane corocznie przez właściwe władze prowincji Guipúzcoa, zezwalające w drodze wyjątku na polowanie na gołębie grzywacze w częściach prowincji — w tym w szczególności w niektórych gminach przybrzeżnych — na terenie których gatunek ten występuje wyłącznie w okresie powrotu do miejsc wylęgu, w zasadzie jedynie przedłużają okresy polowań na grzywacze w obszarze geograficznym, który tworzy prowincja Guipúzcoa, który to obszar, w świetle powyższych rozważań, powinien być rozpatrywany jako jedno terytorium, na którym omawiany gatunek występuje w okresie polowań ustalonym zgodnie z art. 7 dyrektywy.

23 Skoro przesłanka polegająca na braku innego zadowalającego rozwiązania nie została w niniejszej sprawie spełniona, nie mogło zostać wydane, na podstawie art. 9 ust. 1 lit. c) dyrektywy, zezwolenie na polowanie na gołębie grzywacze w okresie powrotu do miejsc wylęgu.

24 Polowanie takie jest zatem sprzeczne z przepisem art. 7 ust. 4 dyrektywy.

25 Stwierdzenia tego nie podważają argumenty rządu hiszpańskiego, że po pierwsze, gołąb grzywacz nie jest gatunkiem zagrożonym, po drugie, polowania na niego prowadzone są w Zjednoczonym Królestwie przez cały rok i po trzecie wreszcie, sądy hiszpańskie uznały, że zarządzenia zezwalające na polowanie „a contrapasa" na grzywacze w prowincji Guipúzcoa są zgodne z hiszpańskim prawem łowieckim, które z kolei jest zgodne z dyrektywą.

26 Dwa pierwsze z przytoczonych argumentów nie mają związku z przesłanką braku innego zadowalającego rozwiązania, a tym samym nie mają wpływu na stwierdzenie wyrażone w pkt 22 niniejszego wyroku.

27 Co się tyczy trzeciego argumentu, to pozostaje on bez znaczenia, ponieważ wykazano, że polowanie „a contrapasa" jest sprzeczne z art. 7 ust. 4 dyrektywy.

28 W konsekwencji należy stwierdzić, że zezwalając na prowadzenie polowań „a contrapasa" na gołębie grzywacze na terenie prowincji Guipúzcoa, Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy art. 7 ust. 4 dyrektywy.

W przedmiocie kosztów

29 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Królestwa Hiszpanii kosztami postępowania, a Królestwo Hiszpanii przegrało sprawę, należy obciążyć je kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) **Zezwalając na prowadzenie polowań „a contrapasa" na gołębie grzywacze na terenie prowincji Guipúzcoa, Królestwo Hiszpanii uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążą na mocy art. 7 ust. 4 dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.**

2) **Królestwo Hiszpanii zostaje obciążone kosztami.**

Podpisy